

Ignacy Bieda

"Neus Testament und Kirche", wyd.
Joachim Gnika, Freiburg-Basel-Wien
1974 : [recenzja]

Collectanea Theologica 45/1, 180

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Neus Testament und Kirche, wyd. Joachim Gnilka, Freiburg-Basel-Wien 1974, Verlag Herder, s. 579.

Z okazji sześćdziesięciolecia Rudolfa Schnackenburga grono 32 przyjaciół i kolegów dla uczczenia jego naukowej pracy dedykowało mu zbiorowe dzieło pod redakcją Joachima Glinki, które składa się z 32 artykułów, napisanych przez różnych autorów, przeważnie (aż 28) egzegetów tak katolickich jak protestanckich, nieraz światowej sławy. Jest rzeczą niemożliwą na tym miejscu zasygnalizować, a tym bardziej choć krótko omówić ich treść; wachlarz zagadnień poruszonych jest bardzo szeroki, dlatego też trudno jest doszukać się w nich jakiejś jednolitej tematyki. Na ogół są to artykuły o „charakterze uderzeniowym” (*Anstosscharakter*) i pionierskim, a zasadniczo dotyczą problemów wyrażonych ogólnikowo w tytule. Tytuł ten obrano celowo z tej prostej przyczyny, że każdy autor w jakiś sposób zahacza o stosunek Nowy Testament — Kościół, na którym dotąd ciężą jeszcze pewne atawizmy przeszłości; tym bardziej że jubilat, któremu to zbiorowe dzieło dedykowano, przyczynił się walnie do naświetlania relacji zachodzącej między Nowym Testamentem a wspólnotą eklezjalną. Wartość tych artykułów jest zróżnicowana tak pod względem jakościowym, jak i ilościowym. Zarówno egzegeci, jak teologowie, zwłaszcza eklezjologowie, znajdują w tym zbiorowym dziele niejedną cenną i oryginalną myśl, aczkolwiek trzeba przyznać, że w wielu wypadkach mamy do czynienia z hipotezami pionierskimi mniej lub więcej naukowo uzasadnionymi, a czasem nawet z drobnymi przyczynkami.

ks. Ignacy Bieda SJ, Warszawa

Epektasis. Mélanges patristiques offerts au Cardinal Jean Daniélou, wyd. Jacques Fontaine i Charles Kannengiesser, Paris 1972, Beauchesne, s. XII + 689.

Tytuł *Epektasis* oraz ilość znanych patrystów, oferujących swe prace w hołdzie i uznaniu wielkości w zakresie patrologii kardynała Jean Daniélou, może sugerować znaczenie szerokiego zakresu problematyki patrystycznej, omawianej przez wielu specjalistów różnorodnych dyscyplin antyku chrześcijańskiego. Być może tytuł książki marginesowo oznacza również ten bogaty zakres problematyki. Ch. Kannengiesser we wstępie nadaje terminowi *epektasis* sens, jakim posługiwał się św. Grzegorz z Nyssy, to jest dążenia duszy ludzkiej do spotkania się z Bogiem. Wiadomo, że poszukiwanie Boga i dążenie do spotkania się z Nim jest naczelną ideą ojców Kościoła. Idea ta jest jednak szczególnie wyraźna u dwóch pisarzy, którzy też wycisnęli swe piętno na późniejsze życie duchowe chrześcijaństwa, mianowicie Orygenes i Grzegorz z Nyssy. Ci obydwaj pisarze byli ulubionymi przedmiotami zainteresowań i badań naukowych kardynała Daniélou. Biorąc pod uwagę te szczegóły, *Epektasis* nabiera pełnego znaczenia. Książka zawiera 17 poważnych rozpraw na temat Orygenesisa i tradycji szkoły aleksandryjskiej oraz 11 artykułów omawiających zagadnienia dotyczące Grzegorza z Nyssy i chrześcijaństwa kapadockiego. Tematy pracy zgrupowane wokół Orygenesisa poruszają przede wszystkim zagadnienia egzegetyczne: Orygenes wobec tekstu Starego Testamentu; egegeza orygenesowska; *Stromata* Orygenesisa; *homousios* u Orygenesisa; czy Orygenes był uczniem Ammoniusza Sakkasa; Jan Chryzostom a źródła orygenesowskie; diakonia męczenników według Orygenesisa, i wiele innych tematów, w których naświetlono sporo problemów orygenesowskich.

Jeśli tematyka skupiona wokół Orygenesisa dotyczyła w sposób bezpośredni lub pośredni egzegezy Biblii, to zagadnienia związane z Grzegorzem z Nyssy odnoszą się do jego teologii i życia duchowego: nauka maryjna w *Christus Patiens*; przeżycia obecności Boga; harmonia świata a człowiek mikrokosmos; hellenizm w hezychazmie, i wiele innych. *Epektasis* nie ogranicza się tylko do problemów związanych z Orygenesem i Grzegorzem z Nyssy. Artykuły dotyczą również Klemensa rzymskiego, Atenagorasa, Teofila antiocheńskiego, Ireneusza, Marcelego z Ancyry, Jana Chryzostoma, Teodoretę, Maksyma Wyznawcy, a z łacińskich pisarzy: Tertuliana, Cypriana, Laktancjusza, Hilarego, Hieronima, Augustyna, Leona W. Nadto kilka artykułów dotyczy kultury i historii okresu patrystycznego. Książka bowiem porusza tak szeroko problematykę